

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Innowacje: wpływ na przemiany w przemyśle i rola EBI”

(2007/C 256/17)

Dnia 6 lipca 2006 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie: „Innowacje: wpływ na przemiany w przemyśle i rola EBI”.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle, odpowiedzialna za przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła opinię dnia 20 czerwca 2007 r. Sprawozdawcą był Janos TÓTH, a współsprawozdawcą — Enrique CALVET CHAMBON.

Na 437. sesji plenarnej w dniach 11-12 lipca 2007 r. (posiedzenie z 11 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 138 do 1 — 3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Po przeanalizowaniu związku innowacji z przemianami w przemyśle oraz licznych inicjatyw podejmowanych na szczeblu europejskim i krajowym w tym zakresie EKES postanowił w ramach opinii z inicjatywy własnej zbadać te aspekty systemu innowacji, które mogłyby przyczynić się do bezpośredniego komercyjnego wykorzystania wyników badań naukowych oraz do umocnienia i rozwoju przemysłu i gospodarki europejskiej, jak i sformułować zalecenia w tej dziedzinie.

1.2 EKES sądzi, że należałoby zwrócić uwagę na ścisły związek w wielu krajach i regionach pomiędzy powodzeniem innowacji a otwartością społeczeństwa i systemu oświatowego. W naszym stuleciu innowacja jest nie tylko obecna, lecz staje się także decydująca tak w gospodarce, jak i we wszystkich dziedzinach działalności, dlatego też zasoby ludzkie mogą bezsprzecznie stać się czynnikiem rozwoju. EKES uważa, iż czynnik ten będzie odgrywał coraz bardziej decydującą rolę jako katalizator rozwoju i że wobec tego innowacja będzie musiała przede wszystkim opierać się na solidnym fundamencie kształcenia i szkoleń, zgodnie z kryteriami uczenia się przez całe życie, przy czym należy odwoływać się do równego dostępu do baz danych typu „otwarte źródło” i „otwarta treść” (*open source i open content*).

1.3 Zdaniem EKES-u ważne jest, by w przedsiębiorstwach powstawała synergia innowacji i polityki zasobów ludzkich sektora wiedzy, która nie tylko stanowi podstawę innowacji, lecz również przyczynia się do jej rozkwitu. Jednocześnie należy znaleźć sposób na to, by zapewnić elastyczne dostosowanie systemu zatrudnienia do przemian w przemyśle oraz zagwarantować niezbędne warunki finansowe.

1.4 EKES przywiązuje wagę do tego, by opinia publiczna wyraźnie dostrzegała inicjatywy innowacyjne uwienczone sukcesem, była ich świadoma i by docierał do niej ich pozytywny oddźwięk. Rola innowacji społecznej nabiera kluczowego znaczenia w całym łańcuchu innowacji. Innowacja pozatechnologiczna, np. nowe modele przedsiębiorstw, poprawa planowania, poprawa jakości organizacji pracy i kompetencji, jest równie ważna jak innowacja technologiczna. Ogólnie rzecz biorąc innowacja organizacyjna, w zakresie rozwoju systemu organizacyjnego, jest konieczna, by technologiczny potencjał innowacyjny mógł znaleźć swój najlepszy wyraz.

1.5 Partnerzy społeczni, jak i podmioty oraz instytucje zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego odgrywają już bardzo ważną rolę w dostrzeganiu, umacnianiu i przyjmowaniu modernizacyjnego znaczenia posłania, jakie niesie ze sobą innowacja. Sądzymy jednak, że należałoby umocnić tę ich funkcję, włączając do niej również określenie priorytetów strategicznych i opracowanie polityki w poszczególnych obszarach.

1.6 EKES jest przekonany, że aby rozwiązać paradoks europejski — zgodnie z którym osiągnęliśmy świetną pozycję w badaniach podstawowych, ale dajemy się wyprzedzić w praktycznym, handlowym zastosowaniu ich wyników — powinniśmy raczej więcej uwagi poświęcić zmianie struktury wydatków związanych z badaniami i rozwojem, niż nalegać na zwiększenie udziału wydatków na badania i rozwój w PKB. Konieczne jest zwiększenie wysiłków finansowych, ale należy również więcej uwagi poświęcać nowym podejściom.

1.6.1 W państwach członkowskich Unii Europejskiej rynek podaży częstokroć dominuje w dziedzinie badań i rozwoju: podaż wyników działalności w zakresie badań i rozwoju jest większa niż popyt przedsiębiorców. Konieczne jest wzmocnienie rynku popytu poprzez ograniczenie ryzyka związanego z podejmowaniem działalności, stwarzając warunki korzystne dla prowadzenia badań w przedsiębiorstwie, przekształcając środowisko działalności przedsiębiorczej oraz zachęcając uczelnie wyższe, instytuty naukowe oraz przedsiębiorstwa do podejmowania współpracy.

1.6.2 Aby podnieść zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju zdolności innowacyjne przedsiębiorstw, konieczne są skoordynowane wysiłki w zakresie badań i rozwoju, przemysłu, polityki podatkowej, kształcenia, ochrony środowiska, zagadnień środków przekazu i komunikacji, zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym i regionalnym.

1.6.3 Uważamy, iż należałoby przewidzieć możliwość wprowadzenia rozwiązania stosowanego już w państwach członkowskich i polegającego na tym, że przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność w zakresie rozwoju i zlecają działalność tego typu instytutom badawczym, będą miały dzięki przetargom publicznym dostęp do dodatkowych środków zarówno z budżetu wspólnotowego, jak i ze źródeł prywatnych.

1.7 EKES podkreśla, że uznanie i ochrona własności intelektualnej w UE coraz mniej odpowiada coraz większym wymogom konkurencji światowej. Należy nadal uznawać

znaczenie publikacji wyników naukowych oraz oceny dotyczącej takiej publikacji, tzn. znaczenie „rynku dóbr naukowych”. Tym bardziej, że rozwiązania dotyczące wykorzystania handlowego i patentowania wyników badań, egzekwowanie poszanowania prawa własności intelektualnej, wyraźniejsze określanie interesów unijnych wymaga, by uważniej zastanowić się nad tymi tematami i podjąć w tym zakresie szeroko zakrojone działania. EKES sądzi, że jest ważne, by równoległe do prac nad prawodawstwem wspólnotowym państwa członkowskie zbadały, które instrumenty polityki byłyby właściwe, by rozwinąć system ochrony prawa własności intelektualnej, a następnie zastosować w dziedzinie instytucjonalnego monitorowania eksploatacji patentów, poprawiając tym samym współpracę wewnątrz UE.

1.8 EKES jest przekonany, że po to, aby zachęcać do innowacji i przyczynić się do dynamicznego podniesienia konkurencyjności w duchu rozwoju zrównoważonego, konieczne jest zapewnienie zarządzania innowacją strategiczną oraz znalezienie rozwiązań dla zagadnienia kształcenia w tym zakresie badaczy i ekspertów w przedsiębiorstwach. Szczególnie ważne jest, by w trosce o włączenie technologii informacyjnych i komunikacyjnych⁽¹⁾ do edukacji, kształcenie przez internet szczególnie uwzględniało szkolenie w zakresie zarządzania innowacją, środki zachęty do działań w tym zakresie oraz stworzenie odpowiednich warunków do ich zorganizowania.

1.9 Zdaniem EKES-u w trosce o innowacyjność należy podejmować wysiłki, by główne kierunki przemian w przemyśle i kierunki szkolenia i ustawicznego kształcenia były spójne oraz by w ramach kształcenia możliwe również było antycypowanie wymogów rynku i przemian na nim zachodzących. Należy także przyczynić się do tego, by — poza swobodą przemieszczania się badaczy — środkiem zarządzania innowacjami towarzyszyła odpowiednia mobilność oraz by ustanowiona została współpraca na dużą skalę pomiędzy przedstawicielami organów wykonawczych instytucji innowacyjnych oraz parków naukowych i technologicznych.

1.10 EKES uważa, że struktury kierownicze i organizacyjne służące zwiększeniu skuteczności transferu technologii odgrywają szczególnie stymulującą rolę w zmianach struktur przemysłowych. Parki przemysłowe, naukowe czy technologiczne oraz ośrodki technologiczne są nadzwyczaj ważnymi instrumentami zapewnienia koniecznego doradztwa i pomocy oraz udostępnienia laboratoriów absolutnie niezbędnych dla małych i średnich przedsiębiorstw rozpoczynających działalność, tak by mogły one uzyskać (zdobyć) udziały w rynku i śledzić postęp technologiczny. Coraz bardziej konieczne staje się, by instytucje zajmujące się transferem technologii działały w sieci w sposób umożliwiający wykonywanie zadań logistycznych wykorzystując technologie informacyjne i komunikacyjne w trosce o to, by przedsiębiorstwa działały w warunkach umożliwiających innowacje przy względnie niskich kosztach i wystarczającym poziomie merytorycznym. Ważne jest, by Komisja zastanowiła się nad różnymi sposobami rozwinięcia takich struktur, zwłaszcza zachęcając bieguny technologii naukowych (i konkurencyjności) oraz ośrodki rozpowszechniające wiedzę do rozwijania

działalności. Wskazane byłoby, aby bieguny naukowe (konkurencyjności), w których skład wchodzi uniwersytety, parki naukowe i technologiczne oraz ośrodki inkubacji i ośrodki technologiczne, odgrywały kluczową rolę w realizacji priorytetów rozwoju UE oraz by nalegać na tworzenie takich struktur.

1.11 EKES sądzi, że cele, które UE sobie jasno wyznaczyła oraz ambitne założenie strategii lizbońskiej, by w rozsądnym czasie Europa stała się najbardziej konkurencyjnym miejscem na świecie, nie znajduje odbicia w debatach dotyczących budżetu, a zwłaszcza w zatwierdzonych w nim danych liczbowych. Komisja przeznacza znaczne środki na programy badań i rozwoju, jednak ich rola i znaczenie nie zwiększa się w pożądanym sposób. Programy te rzeczywiście spełniłyby swą rolę, jeśli w państwach członkowskich ich wpływ byłby wielokrotnie zwiększony i gdyby w ich wyniku powstawały programy uwzględniające warunki poszczególnych krajów. Tak się jednak nie dzieje. EKES uważa, że konieczne jest, by Komisja ponownie zbadała system innowacyjności i udzieliła wsparcia umożliwiającego lepszą koordynację wysiłków państw członkowskich oraz umocniła funkcję mnożnikową badań i rozwoju, zwłaszcza jeśli weźmie się pod uwagę priorytety rozwoju Unii Europejskiej.

1.12 Jeśli chodzi o zagadnienie finansowania EKES wyraża uznanie dla różnorodnych wysiłków, jakie Europejski Bank Inwestycyjny (Grupa EIB) podejmuje, by wzmocnić dynamizm i zdolność innowacyjną europejskiej gospodarki zarówno z punktu widzenia popytu, jak i podaży. EKES zauważa, że jest to tylko jeden z elementów spośród instrumentów finansowych: w budżecie europejskim należy przeznaczyć na innowacje środki finansowe odpowiadające wysokości ustalonej w ramach strategii lizbońskiej. Konieczny jest również, w podobnym stopniu, wkład z budżetów państw członkowskich i regionów.

1.13 EKES uważa, iż doświadczenie Grupy EBI wykazuje, że jej działalność wywołuje istotny efekt dźwigni. Z tego właśnie powodu EKES zachęca Grupę EBI do stałego i dokładnego prowadzenia przeglądu swych możliwości działań na rzecz osiągnięcia tego efektu, czyniąc to wspólnie z Komisją i ogólnie ze środowiskiem finansowym w celu uzyskania maksymalnego efektu dźwigni.

1.14 EKES sądzi, iż Grupa EBI dysponuje jeszcze olbrzymim marginesem działania jako bank publiczny, lecz również jako dostawca usług. EKES zachęca Grupę EBI, by wychodząc poza strefę zasobów z budżetu wspólnotowego, poszerzyła zakres swej działalności w zakresie zarządzania funduszami o prywatny rynek kapitałowy.

2. Europa nowoczesna i otwarta na innowacje

2.1 Komunikat Komisji Europejskiej COM(2006) 589 opublikowany z okazji nieformalnego posiedzenia szefów państw i rządów europejskich, które odbyło się w Lahti 20 października 2006 r. w okresie prezydencji fińskiej, kilkakrotnie podejmuje zagadnienia dotyczące wpływu innowacji na przemiany w przemyśle. W komunikacie stwierdza się, że państwa członkowskie

⁽¹⁾ „Wspierane przez technologie informatyczne kształcenie przez całe życie a przemiany w przemyśle”, CCM/034, 13 września 2006 r.

mają wiele różnorodnych możliwości wprowadzania innowacji, jednak pojawia się pewna sprzeczność: my, Europejczycy, jesteśmy zdolni do wynalazków i innowacji, lecz często nie potrafimy wykorzystać ich do przygotowania nowych produktów, stworzenia nowych miejsc pracy czy opracowania patentów. Powstaje wiele małych przedsiębiorstw bardzo innowacyjnych, jednak nie łatwo jest im przekształcić się w duże przedsiębiorstwa i odnieść sukces na skalę światową. Ponadto w niektórych sektorach, takich jak telekomunikacja, wprowadzenie rozwiązań innowacyjnych (TIK) pociągnęło za sobą wzrost wydajności, jednak w innych, jak na to wskazują niektóre przykłady, nie powiodło się to. W dziedzinie innowacji i przemian w przemyśle nie można sobie pozwolić na brak poważnego i elastycznego prawodawstwa dotyczącego rejestracji patentów i własności intelektualnej. Z tego powodu należałoby ponownie przeanalizować wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie patentu wspólnotowego z 1 sierpnia 2000 r. w celu lepszego przystosowania go do realiów gospodarki, które szybko się zmieniają (patrz zwłaszcza licencje przymusowe i powody wygaśnięcia patentu wspólnotowego). Stąd też potrzebne są procedury umożliwiające różnorakie zastosowania przemysłowe i handlowe zarejestrowanych patentów oraz stwierdzenie własności intelektualnej innowacji dokonanej przez każdego jej twórcę, bez względu na to czy jest to badacz, pracownik zarządcy w przedsiębiorstwie czy inżynier, bądź też grupy osób, nawet jeśli należą one do struktur administracji czy przedsiębiorstwa, jeśli innowacja powstała poza taką strukturą.

2.2 Innowacja może mieć optymalny wpływ na przekształcenia w przemyśle, o ile istnieje struktura pośrednia umożliwiająca koordynację instrumentów na poziomie przedsiębiorstw, branży, regionu, państwa członkowskiego i UE oraz jeśli struktura ta dostarcza podmiotom uczestniczącym w tym procesie instrumenty łatwo dostępne i łatwe do wykorzystania. Wspomniane podmioty to zarówno przedsiębiorstwa, jak i pracownicy, placówki szkoleniowe i ośrodki badawcze oraz inne zainteresowane organizacje.

2.3 Na poziomie przedsiębiorstwa proaktywną siłą napędową innowacji stanowią zwłaszcza (i) strategiczne zarządzanie innowacją; (ii) strategiczne zarządzanie zasobami ludzkimi; (iii) rozwój umiejętności; (iv) korzystanie z nowych metod organizacji pracy; (v) umowy dotyczące innowacji na poziomie przedsiębiorstw. Przejście od sztywnej organizacji pracy do bardziej dynamicznej, która skupia się na poszanowaniu i właściwemu docenieniu umiejętności i kompetencji każdego pracownika i każdego specjalisty, oraz która umożliwi im dokonywanie wyboru pomiędzy ustawicznym kształceniem a zmianą kwalifikacji, musi sprzyjać wiedzy i innowacji oraz szerszemu i ogólniejszemu działaniu innowacyjnemu.

2.4 Na poziomie przedsiębiorstwa aktywnymi instrumentami zarządzania przemianami są przede wszystkim: (i) ocena kompetencji oraz plany kariery opracowane dla konkretnych pracowników; (ii) outsourcing usług; (iii) ustawiczne kształcenie i przekwalifikowanie zawodowe; (iv) umowy zbiorowe i programy socjalne dotyczące restrukturyzacji przedsiębiorstwa.

2.5 Następujące elementy można uznać za instrumenty proaktywne, które można wprowadzić zarówno na poziomie branży, jak i regionu: (i) rozwinięcie lokalnych systemów produkcyjnych (zgrupowania zwane też klastrami); (ii) sieci i partnerstwa na rzecz innowacji; (iii) parki naukowe, technolo-

giczne i przemysłowe, bieguny innowacji; (iv) regionalne strategie na rzecz innowacyjności oraz regionalne plany rozwoju, jak również instytucje zajmujące się ich wdrożeniem; (v) regiony wiedzy.

2.6 Komisja Europejska stale analizuje, w których sektorach w Europie innowacja zdaje się być najbardziej produktywna.

2.7 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stwierdza ponadto, że w żadnym sektorze nie można wykluczyć szybkiego wzrostu zdolności innowacyjnych czy większego udziału wartości dodanej. Komitet zaleca wspieranie wszelkich pomysłów innowacyjnych dotyczących nowych metod wykorzystania materiałów, rozwoju technologii i nowych produktów oraz dających nowy poziom jakości i nową wartość dodaną.

2.8 To przede wszystkim poprzez odpowiednie powiązanie polityk krajowych, właściwych państwom członkowskim w obszarze zatrudnienia, przemysłu, innowacji, ochrony środowiska, edukacji i handlu oraz poprzez ich koordynację na każdym szczeblu administracji publicznej, rządy państw członkowskich będą w stanie prowadzić proaktywne działania sprzyjające większemu wpływowi innowacji. Oczywista wydaje się w tym procesie wartość dodana uzyskana poprzez partnerstwo z partnerami społecznymi i z podmiotami zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. Na szczeblu krajowym odwoływać się należy do następujących elementów: (i) poszukiwanie możliwości tworzenia nowych źródeł zatrudnienia i system prognozowania; (ii) programy kształcenia ustawicznego i przekwalifikowania zawodowego; (iii) strategie na rzecz edukacji i kształcenia się przez całe życie; (iv) korzystne warunki rozwoju kompetencji i mobilności zapewnione w przepisach regulujących rynek pracy.

2.9 Innowacyjnym formom współpracy transgranicznej można przypisać rolę szczególnie istotnego i specyficznego katalizatora w dziedzinie innowacji i przekształceń w przemyśle. Trzeba tu wspomnieć o znaczeniu wspólnych inicjatyw technologicznych, nanotechnologii, leków innowacyjnych, ogniw paliwowych i wodorowych, wbudowanych systemów informatycznych, aeronautyki i transportu lotniczego, jak i ogólnosiłowego monitoringu stanu środowiska i bezpieczeństwa. Należałoby ponadto położyć szczególny nacisk na znaczenie europejskich platform technologicznych i ich dalszego rozwoju. Na przykład szczególnie wskazane mogłoby być rozpowszechnianie na dużą skalę doświadczeń europejskiej platformy technologicznej w zakresie stali, platformy w zakresie czystego węgla i platformy technologicznej WATERBORNE, których bilans działalności jest już imponujący.

2.10 Na szczeblu instytucji europejskich należy w sposób skoordynowany i proaktywny zadbać o wdrożenie i rozwinięcie następujących elementów, takich jak: (i) strategia lizbońska; (ii) strategia na rzecz rozwoju zrównoważonego; (iii) partnerstwo na rzecz wzrostu i zatrudnienia; (iv) europejski dialog społeczny (sektorowy i międzysektorowy); (v) wspólnotowe programy w zakresie badań i rozwoju, innowacji, zatrudnienia, edukacji i kształcenia przez całe życie; (vi) wspólnotowa polityka regionalna; (vii) Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (FEDER); (viii) Europejskie Obserwatorium Zmian; (ix) europejski system prognozowania możliwości tworzenia nowych źródeł zatrudnienia.

2.11 Obiecująca wydaje się inicjatywa utworzenia Europejskiego Instytutu Technologii (EIT) ⁽²⁾. W niniejszej opinii należy podkreślić, że to obecny, początkowy etap rozwoju działalności tego instytutu jest najważniejszy, by zagwarantować jego rzeczywiste przyczynianie się do przetwarzania innowacji na produkty i miejsca pracy.

2.12 Wśród inicjatyw Komisji Europejskiej należy zwłaszcza wspomnieć o komunikacie COM(2006) 728 wersja ostateczna, opublikowanym 22 listopada 2006 r. zatytułowanym „W kierunku bardziej skutecznego stosowania zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju”.

2.13 Równie ważna jest inicjatywa Komisji Europejskiej mająca na celu stworzenie korzystnych warunków badań i rozwoju oraz innowacji dotycząca zasad pomocy państwa ⁽³⁾.

2.14 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny uważa, iż jest szczególnie ważne, by: (i) stworzyć podstawy umożliwiające Europie pełnienie roli siły napędowej strategicznych technologii przyszłości; (ii) podjąć podstawowe środki umożliwiające znaczne zacieśnienie więzów pomiędzy uniwersytetami, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami; (iii) przyczynić się do polepszenia ogólnych warunków ramowych.

2.15 W odniesieniu do polepszenia ogólnych warunków należy szczególnie zwrócić uwagę na następujące zagadnienia: (i) jednolity rynek wewnętrzny; (ii) finansowanie innowacji; (iii) własność intelektualna w XXI wieku; (iv) wsparcie dla zewnętrznych stosunków handlowych i gospodarczych przedsiębiorstw UE oraz dostęp do rynku krajów trzecich.

2.16 Ponadto w jak najszybszym możliwym terminie należy przeprowadzić analizy sektorowe, tak aby warunki specyficzne dla każdego z nich były jak najkorzystniejsze. W trakcie tego procesu należy szczególnie zwrócić uwagę na następujące elementy: (i) aspekty dotyczące MŚP; (ii) wkład w realizację strategii lizbońskiej; (iii) utworzenie sieci łączącej regiony.

3. Rola Grupy Europejskiego Banku Inwestycyjnego

3.1 EKES zwraca uwagę na to, że konieczne jest, by wpływ innowacji na przemiany w przemyśle był jak najkorzystniejszy oraz by dysponowano wszystkimi instrumentami finansowymi i aby ich funkcjonowanie było zharmonizowane. Każdy odpowiedni produkt rynków finansowych i kapitałowych powinien być dostępny, niezależnie od tego czy został utworzony przez klasyczne przedsiębiorstwo finansowe czy przez władze publiczne regionalne, państwa członkowskiego czy przez Unię Europejską. Instrumenty finansowe muszą być dostępne w trakcie całego procesu innowacyjnego, aż do chwili zakończenia jego wdrażania oraz przy zachowaniu dbałości o to, by były one zapewnione w celu stymulowania postępu technologicznego/popytu rynkowego („push/market pull”). W kontekście tego olbrzymiego zagadnienia finansowania niniejsza opinia zajmuje się zwłaszcza jednym z kluczowych w tej dziedzinie podmiotów — grupą Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) i instrumentami z nim związanymi — Europejskim Funduszem Inwestycyjnym (EFI).

3.2 Wśród celów, które EBI i EFI sobie wyznaczyły znajdują się podniesienie wyników gospodarczych i innowacji w Europie. Z myślą o zrealizowaniu tego zamiaru, który jest przyczynkiem

do strategii lizbońskiej i europejskiej akcji na rzecz wzrostu uruchomione i rozwinięte zostaną odpowiednie mechanizmy finansowe. Inicjatywa Innowacje 2010 (i2i) to główny wkład EBI w proces mający zwiększyć innowacyjność i konkurencyjność Europy dzięki 50 miliardom euro, które zostaną pożyczone w ciągu najbliższych dziesięciu lat na wsparcie projektów inwestycyjnych w Europie w dziedzinie edukacji i kształcenia, badań, rozwoju i innowacji, zaawansowanych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (w tym usług w zakresie mediów audiowizualnych i ich treści) oraz usług za pośrednictwem internetu.

3.2.1 Na 46 miliardów euro ocenia się sumy przydzielone od roku 2000 do końca 2006 r. na wsparcie projektów w ramach i2i, co wskazuje, że cel osiągnięcia 50 miliardów euro w roku 2010 zostanie prawdopodobnie przekroczony. Poza tym, z myślą o skierowaniu środków finansowych na najnowocześniejsze i innowacyjne produkty, procedury i systemy, EBI zwiększył swe zdolności finansowania inwestycji poprzez wprowadzenie tzw. Structural Finance Facility (SFF — ustrukturyzowany mechanizm finansowania), z którego korzystanie nie jest ograniczone do celów badania i rozwoju. Chodzi tu o udzielanie wsparcia projektom i promotorom w sytuacji, gdy przedsięwzięcie wiąże się z kredytem podwyższonego ryzyka, o ile projekty te nie są działalnością inwestycyjną. Z myślą o finansowaniu działalności inwestycyjnej rozwijanej przez MŚP EBI wprowadził linie kredytowe z właściwymi pośrednikami finansowymi.

3.2.2 Ponadto przygotowuje się transakcje innowacyjne, między innymi mechanizmy oparte na zasadzie podziału ryzyka lub łączenie krajowych i regionalnych instrumentów wsparcia z produktami EBI, z myślą o sprostaniu konkretnym potrzebom MŚP. EFI działa właśnie na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw dzięki kapitałowi podwyższonego ryzyka i gwarancjom. Działalność EFI jest uzupełnieniem wsparcia udzielanego MŚP przez EBI.

3.2.3 Jeżeli chodzi o dostęp MŚP do kredytów, należy zwrócić uwagę na negatywny skutek umowy bazylejskiej II. Ogólnie rzecz biorąc, umowa ta tworzy szczególne zobowiązania dla systemu bankowego, obligując banki do ustalenia ratingu dla każdego MŚP, które ubiega się o kredyt. W celu obliczenia tego ratingu MŚP będą musiały udostępnić o wiele więcej informacji ilościowych i jakościowych. MŚP, które nie posiadają systemów informatycznych w rodzaju ERP (Enterprise Resource Planning), nie będą w stanie dostarczyć wszystkich niezbędnych informacji. Systemy ERP są bardzo drogie i większość MŚP ich nie posiada, co nie pozwala im otrzymać kredytu na korzystnych warunkach i wpływa negatywnie na ich rozwój. Komitet wzywa EBI i Komisję Europejską do zachowania czujności i monitorowania poziomu dostępu MŚP do potrzebnego im finansowania oraz związku tego dostępu ze skutkami umowy bazylejskiej II.

3.3 Pomoc, jakiej Grupa EBI udziela innowacji, pociąga za sobą nowe, odpowiednie do typu ryzyka tych operacji, sposoby finansowania oraz produkty o takich samych właściwościach. Równolegle, z myślą o zwiększeniu wartości dodanej i synergii pomiędzy różnymi instrumentami finansowymi Wspólnoty wprowadza się nowe wspólne inicjatywy Grupy EBI i Komisji poprzez partnerstwa z programami finansowanymi z budżetu

⁽²⁾ COM(2006) 604 wersja ostateczna.

⁽³⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 364/2004 z 25.2.2004 zmieniające rozporządzenia (WE) nr 70/2001, Dz.U. L 63 z 28.2.2004.

uropejskiego, takimi jak siódmy program ramowy (PR 7) i program na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP). Wspólne inicjatywy tego typu nie ograniczają się do mechanizmu RSFF (Risk Sharing Finance Facility), który zostanie wprowadzony w 2007 r. ani do nowych inicjatyw podjętych przez EFI w ramach programu na rzecz konkurencyjności i innowacji. Są one jednak nadzwyczajną wyraźną ilustracją takich wspólnych działań.

3.4 Mechanizm finansowania oparty na zasadzie podziału ryzyka — RSFF (Risk Sharing Finance Facility)

3.4.1 Mechanizm RSFF jest nową i innowacyjną inicjatywą podjętą wspólnie przez Komisję Europejską i Europejski Bank Inwestycyjny w celu stworzenia w Europie korzystnych warunków inwestowania w badania, rozwój technologiczny i demonstracje, jak i w innowacje, zwłaszcza przez sektor prywatny, poprzez wprowadzenie odpowiednich gwarancji dla kredytów przeznaczonych na bardziej ryzykowne europejskie przedsięwzięcia w zakresie innowacji. Ten nowy instrument powinien ułatwić dostęp do finansowania poprzez pożyczki na działalność pociągającą za sobą ryzyko większe od średniego, udzielone na zasadzie podziału ryzyka pomiędzy Komisję Europejską, EBI i pomysłodawców projektów badań, rozwoju i innowacji. Finansowanie udzielane przez EBI w ramach RSFF będzie dostępne dla środowiska europejskich badaczy w uzupełnieniu funduszy przydzielonych w ramach PR 7.

3.4.2 Mechanizm RSFF, który rządzi się zasadami identycznymi z istniejącymi przepisami EBI dotyczącymi SFF (*Structural Finance Facility*) — ustrukturyzowany mechanizm finansowania, podzielony jest na dwie części, z których jedna jest finansowana z udziału Komisji Europejskiej (PR 7), a druga przez EBI, a każda z nich może osiągnąć pułap miliarda euro w okresie 2007-2013. Środki podchodzące z PR 7 zostaną wykorzystane na finansowanie projektów badawczych, rozwojowych i demonstracyjnych; jeśli chodzi o środki EBI, to można je będzie również wykorzystać jako uzupełnienie finansowania projektów innowacyjnych. Zgromadzenie, poprzez obie te części, sumy mogącej osiągnąć 2 miliardy euro na cele finansowania w oparciu o kapitał podniesionego ryzyka umożliwi finansowanie na większą skalę programów badawczych, rozwojowych i innowacyjnych charakteryzujących się ryzykiem większym od średniego. Wynika z tego, że EBI powinien, w odpowiedzi na oczekiwania, być w stanie udzielić wsparcia finansowego w ramach wywołującego efekt dźwigni finansowania uzupełniającego w wysokości nawet 10 miliardów euro. RSFF ma na celu wspieranie zarówno europejskich inicjatyw badawczych takich jak Europejskie Forum Strategiczne ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI), europejska platforma technologiczna, wspólna inicjatywa technologiczna, czy też projektów realizowanych w ramach Europejskiej Agencji Koordynacji Badań (Eureka).

3.4.3 Funkcjonujący na zasadzie podziału ryzyka pomiędzy Wspólnotę, EBI i kredytobiorców RSFF staje się dodatkowym instrumentem finansowania badań, rozwoju i innowacji oferując w ten sposób wiele możliwości zarówno sektorowi prywatnemu, jak i środowisku badaczy uzupełniając w ten sposób bogatą ofertę istniejących już instrumentów finansowania badań, rozwoju i innowacji. RSFF daje EBI możliwość przygotowania produktów finansowych, które przeciwdziałają słabościom rynku i które odpowiadają wymogom specyficznym dla każdego sektora i są właściwe dla każdego projektodawcy, poszerzając w ten sposób grono potencjalnych beneficjentów tego finansowania. RSFF będzie instrumentem dostępnym dla wszystkich jednostek prawnych, dowolnej wielkości i o dowolnym statucie, a mianowicie dla wielkich przedsiębiorstw, przedsiębiorstw średniej wielkości (mid-caps), MŚP, organizacji badawczych, uniwer-

sytetów, struktur współpracy, wspólnych przedsiębiorstw czy spółek specjalnego przeznaczenia (*Special Purpose Vehicles*). Dzięki umowie o podziale ryzyka z sektorem bankowym RSFF przyczyni się do zwiększenia ogólnej zdolności wspierania przez podmioty finansowe działalności w zakresie badań, rozwoju i innowacji, zwłaszcza z myślą o MŚP.

3.4.4 Rada ds. Konkurencji, która obradowała w lipcu 2006 r., postanowiła na początku przyznać RSFF sumę 500 milionów euro przeciągło czas śródkresowego przeglądu siódmego programu ramowego w celu zapewnienia, że program kredytowy zostanie rozpoczęty w niedługim terminie, mając do dyspozycji w zakresie instrumentów finansowych dostateczną masę krytyczną. Przelew dodatkowej sumy 500 milionów euro do roku 2013 z budżetu wspólnotowego będzie możliwy w zależności od wyników oceny śródkresowej i oszacowania liczby prawdopodobnych wniosków o ten nowy instrument. Podczas gdy ogólne warunki dotyczące wykorzystania funduszy i zasad zarządzania RSFF (w tym kryteria kwalifikowalności, przepisy oraz podział ryzyka pomiędzy instytucje) są określone w ramach programów „Współpraca” i „Możliwości” w obrębie PR 7, szczegółowe środki mają zostać uzgodnione w ramach porozumienia dwustronnego pomiędzy Komisją Europejską a EBI, które zostało podpisane 5 czerwca 2007 r.

3.5 Pomoc EFI na rzecz innowacji

3.5.1 EFI wywiązuje się z mandatu powierzonego mu przez jego akcjonariuszy (EBI, Komisja Europejska), bądź przez strony trzecie (na poziomie państw członkowskich) w celu wspierania innowacji i finansowania MŚP zgodnie z celami Wspólnoty. Pod koniec 2006 r. wszystkie transakcje EFI osiągnęły sumę 15 miliardów euro, z czego 11,1 miliarda euro przeznaczono na gwarancje a 3,7 miliarda euro na operacje związane z kapitałem podwyższonego ryzyka.

3.5.2 Strategia lizbońska, której celem jest zwiększenie konkurencyjności Europy, jest jednym z głównych bodźców działalności EFI, który jest jedynym organem UE zajmującym się finansowaniem MŚP. Przy inwestycji równej 3,7 miliardów euro w 244 fundusze inwestycyjne, EFI przyczynił się do zmniejszenia zapóźnienia w dziedzinie innowacji oddziałując stymulująco i powodując przyznanie około 20 miliardów euro na finansowanie MŚP i nowych przedsiębiorstw o wysokiej stopie wzrostu (z czego niektóre, takie jak Skype, Bluetooth/Cambridge Silicon Radio czy Kelkoo, odniosły światowy sukces). W konkluzjach prezydencji Rady Europejskiej z marca 2005 r. stwierdza się, że Rada Europejska zachęca EFI do dywersyfikacji swej działalności dotyczącej finansowania transferów technologicznych. W 2006 r. podpisano pierwsze operacje transferu technologii dotyczące przyznawania licencji i działań typu spin-off.

3.5.3 W ramach nowych perspektyw finansowych EFI zajmie się zarządzaniem programem na rzecz konkurencyjności i innowacji (CPI) oraz będzie jednym z głównych podmiotów inicjatywy JEREMIE. Oba te programy mają na celu poprawę warunków finansowania MŚP oraz inżynierię finansową.

3.5.3.1 CPI, będąc jednym z ważniejszych instrumentów działań UE na rzecz MŚP i innowacji, dostarcza kapitału podwyższonego ryzyka (w tym poprzez finansowanie działalności dotyczącej transferu technologicznego, sieci „dobrych duchów przedsiębiorczości” — *business angels* — i innowacji ekologicznych) i odwołuje się do mechanizmów gwarancji dla MŚP.

3.5.3.2 W ramach inicjatywy JEREMIE (*Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*), wspólne europejskie zasoby dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw) krajowe i regionalne władze publiczne mogą postanowić, że wolą wykorzystać zasoby pochodzące z FEDER w formie przystosowanych instrumentów finansowych odpowiadających logice rynkowej, takich jak fundusze własne, kapitał podwyższonego ryzyka, gwarancje czy kredyty. Inicjatywa JEREMIE została podjęta, by optyimizować finansowanie przez FEDER poprzez odwoływanie się do uzupełniających źródeł finansowania, korzystając jednocześnie z ułatwionego ich wprowadzania dzięki elastyczniejszym ramom prawnym. W 2007 r. zwiększenie kapitału EFI powinno uzupełnić zasoby CIP i programu JEREMIE. Ocenia się, że do roku 2013 ponad milion MŚP skorzysta z instrumentów finansowych EFI.

3.5.3.3 Wziąwszy pod uwagę, że mamy tu do czynienia z efektem mnożnikowym (np. 1 euro z budżetu wspólnotowego dzięki gwarancjom pociąga za sobą do 50 euro dla MŚP) oraz

specyficznym, potężnym efektem katalizatora w stosunku do podmiotów finansowych (zwłaszcza funduszy kapitału podwyższonego ryzyka), instrumenty finansowe Wspólnoty należy uznać za jedno z najlepszych rozwiązań proponowanych w ramach strategii lizbońskiej. Chcąc doprowadzić do wykorzystywania na większą skalę zastosowań technologicznych w ramach CIP należałoby więcej uwagi skierować na uczelnie wyższe i MŚP oraz na popularyzację działań na rzecz wyłaniania kapitału intelektualnego, zezwolenia i ich wydawanie, umowy o współpracy i na korzyści, które można z nich czerpać; b) inicjatywa JEREMIE musi gwarantować powodzenie realizacji przedsięwzięcia, podobnie jak dzieje się to w przypadku przepisów dotyczących finansowania i pomocy państwa.

3.5.4 W 2006 r. EBI i EFI zgodziły się przeprowadzić wspólną operację, która polegała zwłaszcza na połączeniu linii kredytowych EBI z gwarancjami EFI dla innowacyjnych MŚP. Prawdopodobne jest, że operacje tego typu będą kontynuowane, szczególnie w ramach inicjatywy JEREMIE.

Bruksela, 11 lipca 2007 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Zatrudnienie grup priorytetowych (strategia lizbońska)”

(2007/C 256/18)

Dnia 14 września 2006 r. (potwierdzono dnia 26 października 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 31 regulaminu wewnętrznego (w ramach prac EKES-u, podjętych na wniosek Rady Europejskiej z 23-24 marca 2006 r.), postanowił opracować raport informacyjny w sprawie: „Zatrudnienie grup priorytetowych (strategia lizbońska)”.

Dnia 15 marca 2007 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, postanowił przekształcić raport informacyjny w opinię z inicjatywy własnej.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 18 czerwca 2007 r. Sprawozdawcą był Wolfgang GREIF.

Na 437. sesji plenarnej w dniach 11-12 lipca 2007 r. (posiedzenie z dnia 12 lipca 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 122 głosami za — 2 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 W niniejszej opinii zwraca się uwagę na fakt, że w kategoriach ilościowych ambitne cele strategii lizbońskiej w odniesieniu do zatrudnienia zostały zrealizowane w ograniczonym zakresie i z wyraźnymi różnicami między poszczególnymi krajami, o których zawsze trzeba pamiętać. Również pod względem jakości zatrudnienia mamy do czynienia z niejednoznacznym obrazem sytuacji. Pozytywne przykłady dobrych wzorców w polityce zatrudnienia poszczególnych państw członkowskich, które zdaniem EKES-u powinno się w przyszłości systematycznie zbierać i wykorzystywać, znajdują przeciwwagę w postaci rozczarowujących faktów występujących w całej Unii Europejskiej:

— Jakkolwiek praca na pełen etat nadal pozostaje dominującą formą zatrudnienia w całej UE, obserwowany w ostatnich latach wzrost zatrudnienia, szczególnie wśród kobiet, jest wynikiem tworzenia miejsc pracy w niepełnym wymiarze godzin. W dalszym ciągu utrzymuje się wyraźny niedostatek miejsc pracy dla starszych pracowników, zaś w przypadku młodzieży mamy do czynienia z wyraźnym wzrostem nietypowych (niestandardowych) form zatrudnienia, w niektórych przypadkach pozbawionego ochrony prawnej i socjalnej.

— Nie nastąpiła znacząca poprawa pod względem możliwości integracji grup mniej uprzywilejowanych z rynkiem pracy